

Vurderinger rundt rammen fra hovedoppgjøret 2026

12. april 2026

Bakgrunn

Frontfagsmodellen er bærebjelken i den norske lønnsdannelsen. I henhold til Holden IV-utvalget (2023) skal lønnsveksten i industrien for arbeidere og funksjonærer samlet være normgivende for lønnsveksten i resten av økonomien. Derfor ble det i Holden III-utvalget (2013) enighet om at NHO, i forståelse med LO, burde "angi en troverdig ramme for den samlede årslønnsveksten i industrien".

Ved tidspunktet for en forhandlingsløsning i frontfaget er overheng og tariff tillegg kjente størrelser, mens årets lønns glidning er ukjent. Lønns glidningen favner alle bidrag til lønnsveksten utover overhengen og tariff tilleggene. Foruten bidrag fra lokale forhandlinger, innebærer det også bidrag fra blant annet sammensetningseffekter og endringer i uttelling fra garantiordninger, bonuser, akkord og uregelmessige tillegg.

Faktisk årslønnsvekst i industrien i NHO-området har i de tolv årene etter Holden III-utvalget i 2013 vært 3,4 prosent i gjennomsnitt, tett på gjennomsnittlig rammeanslag på 3,3 prosent. I gjennomsnitt har avviket mellom anslått og faktisk årslønnsvekst vært på 0,3 prosentpoeng, med om lag like mange over- og undervurderinger av lønnsveksten. I fjor var avviket på usedvanlig høye 0,8 prosentpoeng. Det store avviket skyldtes hovedsakelig endret sammensetning av sysselsettingen i industrien og økt bruk av uregelmessige tillegg. Økte bonusutbetalinger bidro også noe.

Den økonomiske situasjonen og utsiktene

Det siste året har verdensøkonomien vært preget av økte handels- og geopolitiske spenninger, blant annet knyttet til USAs handelspolitikk og krig i Midtøsten. Isolert sett kan disse risikofaktorene føre til svakere vekst internasjonalt, mens økte forsvarsinvesteringer virker motsatt. Veksten i verdensøkonomien holdt seg godt oppe gjennom fjoråret. Anslag fra OECD og IMF innebærer en aktivitetsvekst hos Norges handelspartnere på 2,0 prosent i år, som er noe svakere enn i tiåret før pandemien.

I fjor var samlet lønnsvekst i de største forhandlingsområdene i hele økonomien 4,7 prosent, mens konsumprisene steg med 3,1 prosent, slik at reallønnen i gjennomsnitt økte med 1,6 prosent. Året før økte reallønnen med 2,0 prosent. TBU anslår en konsumprisvekst på 3,2 prosent i år.

Anslagene for veksten i Fastlands-BNP i år varierer fra 1,4 til 2,0 prosent. Dette er rundt antatt trendvekst. Økt kjøpekraft, en jobbvekst rundt ½ prosent og nær uendret arbeidsledighet, vil bidra til fortsatt forbruksvekst, i området 2–3 prosent. Oljeinvesteringene ventes å avta noe i år, men fra et høyt nivå. Aktiviteten i leverandørindustrien vil dempes, men fortsatt være høy. Øvrige investeringer vil holdes tilbake av stor usikkerhet og høy rente, slik at veksten her blir moderat.

Styringsrenten ble kuttet fra 4,5 til 4,0 prosent i fjor. Norges Bank anser at dette rentenivået fortsatt har en innstrammende effekt på økonomien, og på sitt marsmøte varslet Norges Bank at inflasjonsutsiktene nå tilsa 1-2 rentehevinger i løpet av året. Innretningen av finanspolitikken vil virke ekspansivt på økonomien i år ifølge Finansdepartementets beregninger. Når lønnsveksten følger frontfagsmodellen, motvirker den lønns- og prisspiraler selv med høy etterspørsel i økonomien.

Nærmere om situasjonen og utsikter for industrien

Lønnsdannelsen har et ansvar for å bidra til at industriens konkurransevne er tilstrekkelig god, og slik trygge bedrifter og arbeidsplasser. Prisene på industriens bruttoprodukt steg med 4,3 prosent i fjor, mens produktiviteten økte med 2,3 prosent, målt med bruttoprodukt per timeverk. I tiårsperioden 2016–

2025 økte prisene i industrien i gjennomsnitt med 3,7 prosent årlig og produktiviteten med 0,3 prosent. I samme tiårsperiode var produktivitetsveksten hos handelspartnerne 1,5 prosent.

På kostnadssiden ble norsk industris konkurranseevne i 2025 svekket med 0,1 prosent målt mot handelspartnerne. Mens kronesvekkelsen bidro til å styrke konkurranseevnen med 0,5 prosentpoeng, dro høyere vekst i arbeidskraftkostnadene per time i Norge enn blant handelspartnerne i motsatt retning. Gitt at dagens kronekurs holder seg på dagens nivå ut året, vil industriens effektive kronekurs i år være 4,6 prosent [oppdateres med fredagens kurs] sterkere enn gjennomsnittet for fjoråret. Lønnskostnadsveksten per sysselsatt i hele økonomien hos våre handelspartnere er anslått til 3,3 prosent i år, mot 4,2 prosent i fjor.

Industriaktiviteten økte med 4,3 prosent i 2025, særlig drevet av vekst i verkstedsindustrien. Eksportvolumet av industrivarer økte med 5,5 prosent i fjor blant annet som følge av store leveranser av våpen og utstyr til energisektoren. SSBs konjunkturbarometer for industrien viser imidlertid lavere ordretilgang fra både hjemme- og eksportmarkedet i fjerde kvartal i fjor. Ordrebeholdningen i industrien falt gjennom fjoråret. Produsenter av konsumvarer og investeringsvarer rapporterer om en markant nedgang i samlet ordrebeholdning, mens for produsenter av innsatsvarer er det bare en liten nedgang.

Kapasitetsutnyttningen i industrien er så vidt over sitt historiske gjennomsnitt ifølge Norges Banks regionale nettverk. Blant oljeleverandørene har kapasitetsutnyttningen avtatt, men den er fortsatt høyere enn vanlig. Industribedriftene i nettverket venter at økte forsvarsinvesteringer, utbygging av energiforsyning og leveranser til havbruksnæringen vil bidra til vekst framover. Samtidig legger økt konkurranse og til dels lavere etterspørsel i eksportmarkedene en demper på vekstforventningene til en del eksportrettede bedrifter. Aktiviteten rettet mot norsk sokkel går ned som følge av at petroleumsinvesteringene etter flere år med økning vil reduseres fra og med 2026. Samtidig gir feltene som nå er i drift et stabilt nivå på leverandørenes aktivitet knyttet til drift og vedlikehold.

Industriens lønnsomhet, målt med nasjonalregnskapets foreløpige tall for driftsresultatet, økte med 11 mrd. kroner i fjor etter et fall på 5 mrd. kroner året før. Lønnskostnadenes andel av verdiskapingen i industrien var snaut 75 prosent i 2025, 6 prosentpoeng under gjennomsnittet fra 1970. Det er imidlertid store forskjeller mellom de ulike industrinæringene både i nivå og gjennom konjunktorene. Råvarebasert industri har de siste årene dratt lønnskostnadsandelen ned. Verkstedsdelen av industrien, som lenge hadde en relativt høy lønnskostnadsandel, har de siste årene også bidratt til å trekke samlet andel ned. Lavere driftsresultat i næringsmiddelindustrien og i industrinæringer som leverer til bygg og anlegg trakk isolert sett opp lønnskostnadsandelen for industrien i alt.

Rammeanslag

På bakgrunn av vurderinger gjort av NHO, i forståelse med LO, anslås årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området til 4,4 prosent i 2026. Av dette bidrar overhenget med 1,3 prosentpoeng for industriarbeidere og 1,6 prosentpoeng for industrifunksjonærer. For industriarbeidere i NHO-området er bidraget fra tariff tillegg beregnet til 1,9 prosentpoeng. Resterende bidrag til årslønnsveksten i industrien som helhet er anslått lønns glidning. Denne favner foruten bidrag fra lokale forhandlinger, også blant annet endringer i uttelling fra garantiordninger, akkord, bonuser og uregelmessige tillegg og sammensetningseffekter.

Anslått bidrag fra glidningen uttrykker et forventet gjennomsnitt, og skal ikke forstås som et gulv eller tak for lokale forhandlinger.

Lokale lønnsforhandlinger skal være reelle og baseres på de fire kriterier, det vil si bedriftens økonomi, produktivitet, framtidsutsikter og konkurranseevne.

Det er viktig at lønnskostnadsveksten for ledere og funksjonærer og i andre forhandlingsområder tilpasser seg den rammen som enigheten i frontfaget innebærer.